

Prawo handlowe

redakcja naukowa
Józef Okolski

2. wydanie

Józef Okolski
Marek Safjan, Wiesław Opalski,
Małgorzata Modrzejewska,
Jerzy Modrzejewski,
Marta Litwińska-Werner,
Łukasz Gasiński, Jacek Krauss,
Cezary Wiśniewski

Oficyna

a Wolters Kluwer business

seria akademicka

Prawo handlowe

Prawo jest na naszej stronie!

www.profinfo.pl
www.wolterskluwer.pl

- codzienna aktualizacja
- pełna oferta
- zapowiedzi wydawnicze
- rabat na zamówienia zbiorcze
do negocjacji
- uproszczony sposób zakupu e-mailem:
zamowienia.internet@wolterskluwer.pl

Prawo handlowe

redakcja naukowa
Józef Okolski

---

2. wydanie

Józef Okolski
Marek Safjan, Wiesław Opalski,
Małgorzata Modrzejewska,
Jerzy Modrzejewski,
Marta Litwińska-Werner,
Łukasz Gasiński, Jacek Krauss,
Cezary Wiśniewski.

Oficyna

a Wolters Kluwer business

Warszawa 2008

pod redakcją naukową prof. dr hab. Józefa Okolskiego

Wydawca:
Izabela Dorf

Korekta:
Katarzyna Szubińska

Skład, łamanie:
JustLuk, Łukasz Drzewiecki

prof. dr hab. Józef Okolski (aktualizacja dr Dominika Wajda) – Katedra Prawa Handlowego WPIA UW
Cz. I; Cz. II 1.1; Cz. II 3.2.5; Cz. II 3.4.2; Cz. VI 4.2.9–4.2.11; Cz. VIII

prof. dr hab. Marek Safjan (aktualizacja dr Kamil Zaradkiewicz) – Katedra Prawa Cywilnego WPIA UW
Cz. VI 1–3; Cz. VI 4.1.1

dr Wiesław Opalski – Katedra Prawa Handlowego WPIA UW
Cz. II 2.3; Cz. III; Cz. VI 4.2.12

dr Małgorzata Modrzejewska – Katedra Prawa Handlowego WPIA UW
Cz. II 1.3; Cz. II 1.4; Cz. II 3.5; Cz. II 3.7; Cz. IV

dr Jerzy Modrzejewski – Katedra Prawa Handlowego WPIA UW
Cz. II 3.1; Cz. II 3.2.1–3.2.4; Cz. II 3.3; Cz. II 3.4; Cz. II 3.7; Cz. VI 4.2.8

dr Marta Litwińska-Werner – Katedra Prawa Handlowego WPIA UW
Cz. II 1.2; Cz. II 2.4–2.6; Cz. II 3.6; Cz. VI 4.2.1–4.2.6; Cz. VII

dr Łukasz Gasiński – Katedra Prawa Handlowego WPIA UW
Cz. V

dr Jacek Krauss – Wykładowca na WPIA UW
Cz. II 1.5; Cz. II 2.1; Cz. II 2.2; Cz. VI 4.1.2–4.1.3; Cz. VI 4.2.7

dr Cezary Wiśniewski – Wykładowca na WPIA UW
Cz. II 3.1; Cz. II 3.2.1–3.2.4; Cz. II 3.3; Cz. II 3.4 (za wyjątkiem punktu 3.4.2)

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2008

ISBN: 978-83-7526-610-8

2. wydanie

Wydane przez:
Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Redakcja Książek
01-231 Warszawa, ul. Płocka 5a
tel. (022) 535 80 00
31-156 Kraków, ul. Zacisze 7
tel. (012) 630 46 00
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl
Księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	19
Wstęp	23
Część pierwsza	
Zagadnienia ogólne (Józef Okolski, Dominika Wajda).....	25
1. Pojęcie i specyfika prawa handlowego.....	25
2. Źródła prawa handlowego.....	33
2.1. Krajowe prawo stanowione.....	33
2.1.1. Akty prawne o charakterze ogólnym.....	33
2.1.2. Akty prawne o charakterze szczególnym.....	34
2.2. Prawo zwyczajowe, zwyczaj.....	36
2.3. Orzecznictwo.....	36
2.4. Piśmiennictwo.....	37
2.5. Prawo stanowione przez strony.....	37
3. Prawo Wspólnoty Europejskiej.....	37
3.1. Uwagi ogólne.....	37
3.2. Umowy międzynarodowe.....	38
3.3. Rozporządzenia.....	38
3.4. Dyrektywy.....	42
3.5. Prawo handlowe po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej.....	46
Część druga	
Przedsiębiorcy	47
1. Charakterystyka ogólna.....	47
1.1. Pojęcie i rodzaje przedsiębiorcy (Józef Okolski, Dominika Wajda).....	47
1.1.1. Uwagi ogólne.....	47
1.1.2. Pojęcie przedsiębiorcy na gruncie ustawy o działalności gospodarczej.....	48
1.1.3. Pojęcie przedsiębiorcy w ustawie – Prawo działalności gospodarczej.....	49
1.1.4. Pojęcie przedsiębiorcy na gruncie kodeksu cywilnego.....	51
1.1.5. Pojęcie przedsiębiorcy wprowadzone przez ustawę o swobodzie działalności gospodarczej.....	52
1.1.6. Status prawny wolnych zawodów.....	55
1.1.7. Specjalne kategorie przedsiębiorców – mikroprzedsiębiorcy, mali i średni przedsiębiorcy.....	55

1.1.8.	Rodzaje przedsiębiorców	56
1.2.	Pojęcie przedsiębiorstwa (Marta Litwińska-Werner).....	57
1.2.1.	Uwagi terminologiczne.....	58
1.2.2.	Składniki przedsiębiorstwa według kodeksu cywilnego.....	59
1.2.2.1.	Nazwa przedsiębiorstwa.....	60
1.2.2.2.	Własność nieruchomości lub ruchomości, w tym urządzeń, materiałów, towarów i wyrobów, oraz inne prawa rzeczowe do nieruchomości lub ruchomości.....	61
1.2.2.3.	Prawa wynikające z umów najmu i dzierżawy nieruchomości lub ruchomości oraz prawa do korzystania z nieruchomości lub ruchomości wynikające z innych stosunków prawnych	61
1.2.2.4.	Wierzytelności, prawa z papierów wartościowych i środki pieniężne	62
1.2.2.5.	Koncesje, licencje i zezwolenia	62
1.2.2.6.	Patenty i inne prawa własności przemysłowej.....	63
1.2.2.7.	Majątkowe prawa autorskie i majątkowe prawa pokrewne.....	63
1.2.2.8.	Tajemnice przedsiębiorstwa.....	63
1.2.2.9.	Księgi i dokumenty związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	64
1.2.3.	Ogólna koncepcja przedsiębiorstwa jako przedmiotu	64
1.2.4.	Cechy przedsiębiorstwa jako przedmiotu	65
1.2.5.	Czynności prawne mające za przedmiot przedsiębiorstwo	68
1.2.5.1.	Zbycie i jego skutki.....	68
1.2.5.2.	Dzierżawa i ustanowienie prawa użytkowania.....	72
1.2.6.	Problematyka egzekucji z przedsiębiorstwa	73
1.2.7.	Przedsiębiorstwo w upadłości	74
1.3.	Rejestracja i ewidencja przedsiębiorców (Małgorzata Modrzejewska).....	76
1.3.1.	Uwagi ogólne.....	76
1.3.2.	Krajowy Rejestr Sądowy.....	76
1.3.2.1.	Uwagi wprowadzające.....	77
1.3.2.2.	Rejestr przedsiębiorców.....	79
1.3.2.3.	Postępowanie rejestrowe	86
1.3.2.4.	Postępowanie przymuszające	86
1.3.2.5.	Ustanowienie kuratora	87
1.3.2.6.	Wpis do Rejestru	88
1.3.2.7.	Skutki ogłoszenia wpisu	90
1.3.3.	Ewidencja działalności gospodarczej	92
1.3.3.1.	Uwagi wprowadzające.....	92
1.3.3.2.	Dane podlegające wpisowi do ewidencji	93
1.3.3.3.	Postępowanie ewidencyjne	94
1.3.3.4.	Wpis do ewidencji	95
1.3.3.5.	Odmowa wpisu	96
1.3.3.6.	Zmiana i wykreślenie wpisu.....	96
1.3.3.7.	Zasada jawności wpisu	98
1.3.3.8.	Domniemanie prawdziwości wpisu.....	98
1.3.3.9.	Obowiązki informacyjne związane z wpisem	99
1.4.	Prawo firmowe (Małgorzata Modrzejewska)	100
1.4.1.	Zakres podmiotowy prawa do firmy.....	101

1.4.2.	Zasady tworzenia firmy	102
1.4.3.	Zasady prawa firmowego.....	106
1.4.3.1.	Zasada wyłączności firmy	106
1.4.3.2.	Zasada prawdziwości firmy	108
1.4.3.3.	Zasada jedności firmy	108
1.4.3.4.	Zasada ciągłości firmy.....	109
1.4.4.	Ujawnienie firmy w rejestrze.....	111
1.4.5.	Niezbywalność firmy	112
1.4.6.	Ochrona prawa do firmy.....	115
1.4.7.	Nazwa przedsiębiorstwa	120
1.5.	Prokura (Jacek Krauss).....	122
1.5.1.	Prokura jako specjalny rodzaj pełnomocnictwa	122
1.5.2.	Udzielenie prokury	124
1.5.3.	Zakres umocowania prokurenta.....	124
1.5.4.	Ograniczenie prokury	125
1.5.5.	Rodzaje prokury.....	126
1.5.6.	Ujawnienie prokury w rejestrze przedsiębiorców	129
1.5.7.	Wygaśnięcie prokury.....	129
2.	Spółki osobowe	129
2.1.	Uwagi ogólne (Jacek Krauss).....	130
2.2.	Spółka cywilna (wzmianka) (Jacek Krauss).....	139
2.2.1.	Charakter umowy.....	139
2.2.2.	Zobowiązanie współdziałania.....	140
2.2.3.	Wspólność łączna	141
2.2.4.	Udział w zyskach i stratach	141
2.2.5.	Niezmiennosc składu osobowego spółki i zakres dopuszczalnych zmian podmiotowych	142
2.2.6.	Rozwiązanie spółki cywilnej.....	143
2.3.	Spółka jawna (Wiesław Opalski).....	144
2.3.1.	Charakterystyka ogólna	144
2.3.2.	Sposoby powstania spółki.....	145
2.3.3.	Umowa założycielska	145
2.3.4.	Rejestracja spółki	146
2.3.5.	Majątek spółki	146
2.3.6.	Prowadzenie spraw spółki	147
2.3.7.	Reprezentacja.....	148
2.3.8.	Prawa i obowiązki wspólników.....	149
2.3.9.	Odpowiedzialność za zobowiązania	150
2.3.10.	Rozwiązanie i likwidacja.....	151
2.4.	Spółka partnerska (Marta Litwińska-Werner).....	153
2.4.1.	Ogólna charakterystyka spółki partnerskiej	154
2.4.2.	Charakter prawny spółki partnerskiej.....	155
2.4.2.1.	Status prawny.....	155
2.4.2.2.	Status przedsiębiorcy	156
2.4.3.	Powstanie spółki partnerskiej	157
2.4.3.1.	Uwagi wstępne	157
2.4.3.2.	Umowa spółki	157
2.4.3.3.	Wpis do rejestru przedsiębiorców.....	158

2.4.4.	Firma spółki partnerskiej	159
2.4.5.	Odpowiedzialność za zobowiązania	159
2.4.5.1.	Ogólna konstrukcja odpowiedzialności.....	159
2.4.5.2.	Zakres przedmiotowy odpowiedzialności	161
2.4.6.	Reprezentacja spółki.....	161
2.4.6.1.	Reguły ogólne	161
2.4.6.2.	Wykluczenie partnera od reprezentacji.....	162
2.4.6.3.	Zarząd	164
2.4.7.	Prowadzenie spraw spółki	165
2.4.8.	Rozwiązanie i likwidacja spółki	167
2.5.	Spółka komandytowa (Marta Litwińska-Werner)	168
2.5.1.	Charakterystyka ogólna	168
2.5.2.	Charakter prawny spółki komandytowej	169
2.5.2.1.	Status prawny spółki.....	169
2.5.2.2.	Status przedsiębiorcy	169
2.5.3.	Powstanie spółki komandytowej.....	169
2.5.3.1.	Uwagi wstępne.....	169
2.5.3.2.	Umowa spółki	170
2.5.3.3.	Wpis do rejestru	171
2.5.4.	Firma spółki komandytowej.....	172
2.5.5.	Odpowiedzialność za zobowiązania	173
2.5.5.1.	Zagadnienia ogólne.....	173
2.5.5.2.	Odpowiedzialność komplementariusza.....	173
2.5.5.3.	Odpowiedzialność komandytariusza	173
2.5.5.4.	Sytuacje szczególne – nieograniczona odpowiedzialność komandytariusza za zobowiązania spółki.....	176
2.5.6.	Zmiany w składzie osobowym.....	180
2.5.6.1.	Zmiany w osobie komplementariusza	180
2.5.6.2.	Zmiany w osobie komandytariusza.....	181
2.5.7.	Pozycja prawna komandytariusza w spółce.....	182
2.5.7.1.	Charakterystyka ogólna	182
2.5.7.2.	Prawo do informacji.....	183
2.5.8.	Reprezentacja spółki.....	184
2.5.9.	Prowadzenie spraw spółki	185
2.5.9.1.	Reguły ogólne	185
2.5.9.2.	Sprzeciw komplementariusza.....	186
2.5.9.3.	Modyfikacja postanowień umowy spółki.....	186
2.5.9.4.	Powierzenie prowadzenia spraw spółki kilku komplementariuszom.....	187
2.5.9.5.	Problem tzw. czynności nagłej.....	188
2.5.9.6.	Upoważnienie komandytariusza do prowadzenia spraw spółki.....	188
2.6.	Spółka komandytowo-akcyjna (Marta Litwińska-Werner)	189
2.6.1.	Ogólna charakterystyka spółki komandytowo-akcyjnej.....	189
2.6.2.	Charakter prawny spółki komandytowo-akcyjnej	190
2.6.2.1.	Status prawny.....	190
2.6.2.2.	Status przedsiębiorcy	191
2.6.3.	Powstanie spółki komandytowo-akcyjnej.....	191
2.6.3.1.	Uwagi wstępne.....	191

2.6.3.2. Statut spółki	191
2.6.3.3. Wpis do rejestru przedsiębiorców	194
2.6.4. Majątek spółki	195
2.6.5. Kapitał zakładowy	196
2.6.6. Status prawny wspólników	197
2.6.6.1. Status prawny komplementariusza	197
2.6.6.2. Status prawny komplementariusza będącego akcjonariuszem	197
2.6.7. Konstrukcja odpowiedzialności za zobowiązania spółki	198
2.6.7.1. Założenia ogólne	198
2.6.7.2. Odpowiedzialność komplementariusza	199
2.6.7.3. Odpowiedzialność akcjonariusza	199
2.6.8. Reprezentacja spółki	201
2.6.8.1. Zasady ogólne	201
2.6.8.2. Wyłączenie komplementariusza od prawa reprezentacji i pozbawienie go tego uprawnienia	201
2.6.8.3. Reprezentacja spółki przez akcjonariusza	202
2.6.9. Prowadzenie spraw spółki	203
2.6.9.1. Reguły ogólne	203
2.6.9.2. Pozbawienie komplementariusza prawa prowadzenia spraw spółki	205
2.6.9.3. Sposób ukształtowania prowadzenia spraw spółki	206
2.6.10. Zmiany w składzie osobowym drogą czynności inter vivos	208
2.6.10.1. Zmiany w składzie komplementariuszy	208
2.6.10.2. Przystąpienie nowego komplementariusza	211
2.6.10.3. Wypowiedzenie umowy spółki	212
2.6.11. Podział zysku	213
3. Spółki kapitałowe	214
3.1. Wprowadzenie (Jerzy Modrzejewski, Cezary Wiśniewski)	215
3.2. Zagadnienia wspólne (Jerzy Modrzejewski, Cezary Wiśniewski)	218
3.2.1. Wkłady na pokrycie kapitału zakładowego	218
3.2.2. Spółka w organizacji	224
3.2.3. Jednoosobowa spółka kapitałowa	225
3.2.4. Kontrola czynności prawnych	230
3.2.5. <i>Corporate governance</i> (Józef Okolski, Dominika Wajda)	231
3.3. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (Jerzy Modrzejewski, Cezary Wiśniewski)	236
3.3.1. Uwagi wstępne	237
3.3.2. Procedura tworzenia	238
3.3.3. Zawarcie umowy spółki	238
3.3.4. Wniesienie kapitału zakładowego	240
3.3.5. Ustanowienie władz spółki	242
3.3.6. Wpis do rejestru przedsiębiorców	242
3.3.7. Prawa i obowiązki wspólników	242
3.3.7.1. Uprawnienia majątkowe	243
3.3.7.2. Uprawnienia o charakterze korporacyjnym	245
3.3.7.3. Obowiązki wspólników w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością	246
3.3.8. Zmiany w strukturze podmiotowej	247

3.3.9.	Wyłączenie wspólnika	251
3.3.10.	Władze spółki	252
3.3.10.1.	Zgromadzenie wspólników	252
3.3.10.2.	Zarząd	256
3.3.11.	Nadzór w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością	258
3.3.12.	Rozwiązanie i likwidacja spółki	260
3.3.13.	Odpowiedzialność	261
3.4.	Spółka akcyjna (Jerzy Modrzejewski, Cezary Wiśniewski).....	264
3.4.1.	Wprowadzenie	270
3.4.2.	Natura spółki akcyjnej (Józef Okolski, Dominika Wajda)	271
3.4.3.	Procedura zawiązywania spółki akcyjnej.....	276
3.4.3.1.	Sporządzenie statutu i podpisanie go przez założycieli	277
3.4.3.2.	Wniesienie przez akcjonariuszy wkładów na pokrycie kapitału zakładowego.....	279
3.4.3.3.	Ustanowienie zarządu i rady nadzorczej.....	280
3.4.3.4.	Wpis spółki do rejestru	280
3.4.4.	Spółka akcyjna w organizacji.....	282
3.4.5.	Jednoosobowa spółka akcyjna	283
3.4.6.	Kapitał zakładowy	284
3.4.7.	Akcje	285
3.4.7.1.	Pojęcie akcji	285
3.4.7.2.	Rodzaje akcji.....	287
3.4.7.3.	Zbycie akcji	291
3.4.7.4.	Unieważnienie akcji	292
3.4.8.	Prawa i obowiązki akcjonariuszy	292
3.4.8.1.	Prawa akcjonariuszy	292
3.4.8.2.	Obowiązki akcjonariuszy	299
3.4.9.	Władze spółki akcyjnej	300
3.4.9.1.	Zarząd spółki akcyjnej	300
3.4.9.2.	Rada nadzorcza	305
3.4.9.3.	Walne zgromadzenie	309
3.4.10.	Podwyższenie kapitału zakładowego w spółce akcyjnej.....	319
3.4.10.1.	Zwykłe podwyższenie kapitału zakładowego	320
3.4.10.2.	Podwyższenie kapitału zakładowego w granicach kapitału docelowego.....	323
3.4.10.3.	Warunkowe podwyższenie kapitału zakładowego	324
3.4.10.4.	Podwyższenie kapitału zakładowego ze środków spółki	326
3.4.11.	Obniżenie kapitału zakładowego.....	327
3.4.12.	Umorzenie akcji	329
3.4.12.1.	Sposoby umorzenia akcji.....	330
3.4.12.2.	Wynagrodzenie z tytułu umorzenia akcji.....	331
3.4.13.	Akcje własne	332
3.4.14.	Odpowiedzialność	333
3.4.14.1.	Odpowiedzialność cywilnoprawna	333
3.4.14.2.	Odpowiedzialność karnoprawna	335
3.4.15.	Rozwiązanie i likwidacja spółki akcyjnej.....	336
3.4.15.1.	Rozwiązanie spółki akcyjnej	336
3.4.15.2.	Likwidacja spółki akcyjnej	337

3.5. Łączenie, podział i przekształcanie spółek (Małgorzata Modrzejewska).....	339
3.5.1. Zagadnienia wstępne	341
3.5.2. Łączenie się spółek	342
3.5.2.1. Zagadnienia ogólne.....	342
3.5.2.2. Łączenie się spółek kapitałowych	343
3.5.2.3. Łączenie się z udziałem spółek osobowych.....	346
3.5.3. Podział spółek.....	347
3.5.4. Przekształcanie spółek.....	350
3.5.4.1. Zagadnienia ogólne.....	350
3.5.4.2. Przekształcanie spółki osobowej w spółkę kapitałową.....	354
3.5.4.3. Przekształcanie spółki kapitałowej w spółkę osobową.....	355
3.5.4.4. Przekształcanie spółki kapitałowej w inną spółkę kapitałową.....	356
3.5.4.5. Przekształcanie spółki osobowej w inną spółkę osobową	356
3.6. Przedsiębiorstwo państwowe (Marta Litwińska-Werner)	357
3.6.1. Uwagi wstępne	357
3.6.2. Powstanie przedsiębiorstwa	359
3.6.3. Struktura majątkowa	361
3.6.3.1. Charakter uprawnień majątkowych.....	361
3.6.3.2. Majątek przedsiębiorstwa.....	362
3.6.3.3. Dysponowanie składnikami majątkowymi	363
3.6.4. Organy przedsiębiorstwa	364
3.6.4.1. Reprezentacja	364
3.6.4.2. Zarządzanie	367
3.6.4.3. Rozstrzygnięcie sporów między organami	370
3.6.5. Uprawnienia organu założycielskiego w stosunku do przedsiębiorstwa.....	370
3.7. Inni przedsiębiorcy (Małgorzata Modrzejewska, Jerzy Modrzejewski)	374
3.7.1. Spółdzielnie	374
3.7.2. Fundacje.....	380
3.7.3. Oddziały i przedstawicielstwa przedsiębiorców zagranicznych.....	382
3.7.3.1. Oddziały przedsiębiorców zagranicznych.....	383
3.7.3.2. Przedstawicielstwa przedsiębiorców zagranicznych	384
3.7.4. Podmioty ponadnarodowe	386
3.7.4.1. Spółka europejska	386
3.7.4.2. Europejskie zgrupowanie interesów gospodarczych (EZIG)	393
3.7.4.3. Spółdzielnia europejska.....	396

Część trzecia

Postępowanie upadłościowe i naprawcze (Wiesław Opalski)	399
1. Zagadnienia wstępne.....	399
2. Postępowanie w przedmiocie ogłoszenia upadłości.....	401
3. Skutki ogłoszenia upadłości.....	407
3.1. Skutki co do osoby upadłego	407
3.2. Skutki co do zarządu i rozporządzania majątkiem.....	407
3.3. Skutki ogłoszenia upadłości co do zobowiązań upadłego.....	409
3.4. Skutki ogłoszenia upadłości co do spadków nabytych przez upadłego.....	410
3.5. Wpływ ogłoszenia upadłości na stosunki majątkowe małżeńskie upadłego	411

3.6. Bezskuteczność i zaskarżanie czynności upadłego	411
3.7. Wpływ ogłoszenia upadłości na inne postępowania	412
4. Postępowanie upadłościowe	412
4.1. Organy postępowania upadłościowego.....	412
4.1.1. Sąd upadłościowy	412
4.1.2. Sędzia komisarz.....	413
4.2. Uczestnicy postępowania	415
4.3. Ustalenie listy wierzytelności.....	416
4.4. Likwidacja masy upadłości i plan podziału	416
4.4. Podział funduszy masy i sum uzyskanych ze zbycia rzeczy i praw obciążonych rzeczowo	418
5. Układ upadłego z wierzycielami.....	419
6. Ukończenie postępowania upadłościowego.....	422
7. Postępowanie naprawcze	423

Część czwarta

Ochrona prawna konkurencji (Małgorzata Modrzejewska)	425
1. Uwagi wprowadzające	425
2. Ochrona konkurencji w ustawie o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji	429
2.1. Cel ustawy	432
2.2. Zakres stosowania ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji	434
2.2.1. Zakres podmiotowy ustawy.....	434
2.2.2. Zakres przedmiotowy ustawy.....	435
2.3. Pojęcie konkurencji	436
2.4. Pojęcie nieuczciwej konkurencji.....	437
2.5. Pojęcie czynu nieuczciwej konkurencji.....	437
2.5.1. Klauzula generalna jako podstawa prawna klasyfikacji oznaczo- nego zachowania przedsiębiorcy jako czynu nieuczciwej konkurencji.....	437
2.5.2. Nazwane czyny nieuczciwej konkurencji.....	438
2.6. Katalog czynów nieuczciwej konkurencji	439
2.6.1. Wprowadzające w błąd oznaczenie przedsiębiorstwa.....	439
2.6.2. Fałszywe lub oszukańcze oznaczenie pochodzenia geograficznego towarów i usług.....	442
2.6.3. Wprowadzające w błąd oznaczenie towarów i usług.....	446
2.6.4. Naruszenie tajemnicy przedsiębiorstwa	448
2.6.5. Nakłanianie do rozwiązania lub niewykonania umowy	449
2.6.6. Naśladownictwo produktów.....	450
2.6.7. Pomawianie lub nieuczciwe zachwalanie	452
2.6.8. Utrudnianie dostępu do rynku.....	453
2.6.9. Przekupstwo.....	455
2.6.10. Urządzenia niedozwolone	456
2.6.11. Reklama	457
2.6.11.1. Pojęcie reklamy	457
2.6.11.2. Reklama sprzeczna z przepisami prawa, dobrymi obyczajami lub uchybiająca godności człowieka	460
2.6.11.3. Reklama wprowadzająca w błąd.....	462
2.6.11.4. Reklama nierzeczowa.....	463
2.6.11.5. Reklama ukryta	464

2.6.11.6. Reklama uciążliwa	466
2.6.11.7. Reklama porównawcza.....	467
2.6.12. Sprzedaż premiowa.....	469
2.6.13. System sprzedaży lawinowej.....	470
2.6.14. Nadmierna sprzedaż marek właściciela	471
2.7. Odpowiedzialność cywilna za czyny nieuczciwej konkurencji	471
3. Ochrona konkurencji w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów	474
3.1. Cel ustawy	475
3.2. Zakres przedmiotowy ustawy	476
3.3. Zakres podmiotowy ustawy	477
3.4. Praktyki ograniczające konkurencję	478
3.4.1. Porozumienia ograniczające konkurencję	479
3.4.2. Nadużywanie pozycji dominującej.....	480
3.4.3. Decyzje w sprawach praktyk ograniczających konkurencję	482
3.5. Koncentracja przedsiębiorców	482
3.5.1. Kontrola koncentracji.....	482
3.5.2. Decyzje w sprawach koncentracji	484
3.6. Zakaz praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów	486
3.6.1. Praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów	486
3.6.2. Decyzje w sprawach praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów ...	487
3.7. Organizacja ochrony konkurencji i konsumentów	488
3.7.1. Prezes Urzędu	488
3.7.2. Samorząd terytorialny i organizacje konsumenckie	489
3.8. Postępowanie przed Prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów	491
3.9. Wspólnotowe prawo konkurencji – informacje podstawowe	493
3.9.1. Zakaz porozumień antykonkurencyjnych	493
3.9.2. Zakaz nadużywania pozycji dominującej.....	496
3.9.3. Postępowanie w sprawach antymonopolowych	498
3.9.4. Kontrola koncentracji przedsiębiorstw	501

Część piąta

Papiery wartościowe (Łukasz Gasiński)	509
1. Zagadnienia ogólne.....	511
1.1. Pojęcie papieru wartościowego	511
1.2. Teorie dotyczące powstania papieru wartościowego	512
1.3. Zasada numerus clausus papierów wartościowych	512
1.4. Rodzaje papierów wartościowych	514
1.5. Funkcje papierów wartościowych.....	516
2. Weksle.....	517
2.1. Wprowadzenie	517
2.2. Pojęcie oraz rodzaje weksli	517
2.3. Funkcje weksla	518
2.4. Istota zobowiązania wekslowego.....	518
2.5. Treść weksla.....	519
2.6. Klauzule wekslowe	519
2.7. Poręczenie wekslowe (<i>aval</i>)	520
2.8. Przeniesienie praw z weksla.....	520

2.9. Przyjęcie weksla (akcept).....	521
2.10. Realizacja praw z weksla.....	522
2.11. Zwrotne poszukiwanie weksla.....	522
2.12. Protest wekslowy.....	523
2.13. Weksel <i>in blanco</i>	523
3. Czeki.....	524
3.1. Wprowadzenie.....	524
3.2. Pojęcie oraz funkcje.....	524
3.3. Czek a weksel trasowany.....	525
3.4. Charakter zobowiązania czekowego.....	525
3.5. Treść czeku.....	526
3.6. Czek <i>in blanco</i>	526
3.7. Rodzaje czeku.....	526
3.8. Przeniesienie praw z czeku.....	527
3.9. Poręczenie czekowe.....	527
3.10. Przedstawienie czeku do zapłaty.....	528
3.11. Protest oraz zwrotne poszukiwanie czeku.....	528
3.12. Skutki braku pokrycia czeku.....	529
4. Obligacje.....	530
4.1. Wprowadzenie.....	530
4.2. Pojęcie oraz funkcje obligacji.....	530
4.3. Treść obligacji.....	530
4.4. Podmioty uprawnione do emisji obligacji.....	531
4.5. Rodzaje obligacji.....	531
4.6. Sposoby emisji obligacji.....	534
4.7. Sposoby przenoszenia praw z obligacji.....	534
5. Akcje.....	534
5.1. Pojęcie akcji.....	534
5.2. Rodzaje akcji.....	535
5.2.1 Akcje imienne i akcje na okaziciela.....	535
5.2.2. Akcje uprzywilejowane.....	535
5.2.3. Akcje nieme.....	537
5.2.4. „Złota akcja”.....	537
5.3. Treść akcji.....	541
5.4. Prawa inkorporowane w akcji.....	541
5.4.1. Prawa majątkowe i prawa korporacyjne.....	542
5.4.2. Charakter praw korporacyjnych.....	543
5.4.3. Prawa wynikające z mocy prawa oraz z mocy statutu.....	545
5.4.4. Prawa mniejszości.....	545
5.4.5. Sposoby emisji akcji.....	546
5.4.6. Zakaz rozszczepiania praw inkorporowanych w akcji.....	546
5.5. Przenoszenie praw z akcji.....	548
5.6. Ograniczenie zbywalności akcji.....	549
5.7. Charakterystyka podstawowych praw z akcji.....	550
5.7.1. Prawo głosu.....	550
5.7.2. Uprzywilejowanie co do praw głosu.....	551
5.7.3. Możliwość ograniczenia prawa głosu w statucie.....	551

5.7.4. Ograniczenia w wykonywaniu prawa głosu wynikające z kodeksu spółek handlowych	552
5.7.5. Umowy co do sposobu wykonywania prawa głosu	553
5.7.6. Prawo do udziału w walnym zgromadzeniu	554
5.7.7. Prawo do informacji na walnym zgromadzeniu	555
5.7.8. Prawo do dywidendy	556
5.7.9. Prawo poboru	558
5.7.10. Prawo do udziału w sumie likwidacyjnej	560
6. Prawo do akcji	561
7. Warranty subskrypcyjne	561
8. Bankowe papiery wartościowe	563
8.1. Pojęcie oraz funkcje bankowych papierów wartościowych	563
8.2. Zasady emitowania bankowych papierów wartościowych	563
8.3. Treść bankowego papieru wartościowego	563
9. Konosament	564
9.1. Pojęcie oraz funkcje konosamentu	564
9.2. Rodzaje konosamentów oraz sposób przenoszenia	564
9.3. Treść konosamentu	565
10. Dowody składowe	566
10.1. Pojęcie oraz funkcja	566
10.2. Domy składowe	566
10.3. Bank domicylowy	567
10.4. Treść dowodu składowego	567
10.5. Przenoszenie praw z dowodu składowego	567
10.6. Realizacja praw z rewersu	568
10.7. Realizacja praw z warrantu	568
11. Rynek kapitałowy	569
11.1. Ustawy regulujące działanie rynku kapitałowego	569
11.2. Pojęcie papieru wartościowego	571
11.3. Pojęcie instrumentu finansowego	573
11.4. Dematerializacja papierów wartościowych	574
11.5. Przeniesienie praw ze zdematerializowanych papierów wartościowych	576
11.6. Depozyt papierów wartościowych	577
11.7. Publiczne proponowanie nabycia papierów wartościowych – oferta publiczna	578
11.8. Prospekt emisyjny	580
11.9. Umowy subemisyjne	581
11.9.1. Umowa o subemisję inwestycyjną	581
11.9.2. Umowa o subemisję usługową	583
11.10. Rynek regulowany	583
11.11. Dopuszczenie do obrotu na rynku regulowanym	584
11.12. Obrót na rynku regulowanym	586
11.13. Działalność maklerska	586
11.14. Umowy zawierane przez domy maklerskie z firmami inwestycyjnymi	588
11.14.1. Umowa o świadczenie usług brokerskich	588
11.14.2. Umowa o zarządzanie portfelem	589
11.14.3. Umowa o doradztwo inwestycyjne	589
11.15. Obowiązki informacyjne spółek publicznych	589

11.16. Odpowiedzialność cywilnoprawna w związku z informacjami przekazanymi do publicznej wiadomości	591
11.17. Obrót papierami wartościowymi z wykorzystaniem informacji poufnych.....	592
11.18. Obowiązki związane z nabywaniem lub zbywaniem akcji w trakcie trwania okresów zamkniętych	593
11.19. Obowiązki związane z nabywaniem oraz zbywaniem znacznych pakietów akcji	594
11.19.1. Obowiązki informacyjne	594
11.19.2. Wezwania	595
11.20. Skutki naruszenia obowiązków związanych ze znacznymi pakietami akcji a wykonywanie prawa głosu.....	596
11.21. Szczególne prawa i obowiązki związane z uczestnictwem w spółce akcyjnej.....	596
11.21.1. Przymusowy wykup.....	596
11.21.2. Przymusowy odkup.....	596
11.21.3. Żądanie powołania rewidenta do spraw szczególnych.....	597
11.21.4. Szczególne regulacje wynikające z przepisów kodeksu spółek handlowych	597
11.22. Nadzór nad rynkiem kapitałowym	597

Część szósta

Czynności handlowe	599
1. Pojęcie i rodzaje czynności handlowych (Marek Safjan, Kamil Zaradkiewicz)	602
2. Umowa – podstawowe źródło zobowiązań w obrocie (Marek Safjan, Kamil Zaradkiewicz)	612
2.1. Uwagi wstępne	612
2.2. Umowy gospodarcze – rodzaje i problemy kwalifikacyjne.....	614
2.3. Zasada swobody umów w obrocie gospodarczym.....	618
2.4. Problematyka wzorców umownych w obrocie handlowym	622
2.5. Zasada <i>pacta sunt servanda</i> w obrocie handlowym a zmiana lub rozwiązanie umowy. Odstąpienie od umowy	626
2.5.1. <i>Pacta sunt servanda</i> a zasada <i>rebus sic stantibus</i>	626
2.5.2. Rozwiązanie umowy. Odstąpienie od umowy	627
3. Odpowiedzialność odszkodowawcza w obrocie handlowym – wybrane zagadnienia (Marek Safjan, Kamil Zaradkiewicz).....	629
3.1. Odpowiedzialność kontraktowa	629
3.2. Kara umowna.....	635
3.3. Inne rodzaje odpowiedzialności odszkodowawczej.....	639
4. Transakcje handlowe	641
4.1. Sprzedaż handlowa.....	641
4.1.1. Ogólna charakterystyka umowy sprzedaży (Marek Safjan, Kamil Zaradkiewicz).....	641
4.1.1.1. Uwagi wstępne.....	641
4.1.1.2. Postanowienia przedmiotowo istotne i skutki umowy sprzedaży.....	642
4.1.1.3. Niektóre rodzaje sprzedaży występujące w obrocie handlowym.....	647
4.1.2. Odpowiedzialność sprzedawcy z tytułu rękojmi za wady rzeczy (Jacek Krauss).....	651

4.1.3. Odpowiedzialność z tytułu gwarancji przy sprzedaży (Jacek Krauss).....	661
4.2. Umowy w pośrednictwie handlowym.....	669
4.2.1. Umowa agencyjna (Marta Litwińska-Werner).....	669
4.2.2. Umowa rachunku bankowego (Marta Litwińska-Werner).....	677
4.2.3. Czynności z zakresu stosunków kredytowych (Marta Litwińska-Werner).....	681
4.2.3.1. Umowa pożyczki bankowej.....	681
4.2.3.2. Umowa kredytu.....	683
4.2.4. Umowa franchisingowa (Marta Litwińska-Werner).....	688
4.2.5. Factoring (Marta Litwińska-Werner).....	693
4.2.6. Umowa dystrybucyjna (Marta Litwińska-Werner).....	696
4.2.7. Leasing (Jacek Krauss).....	697
4.2.7.1. Zagadnienia wstępne.....	697
4.2.7.2. Istota i rodzaje instytucji leasingu.....	698
4.2.7.3. Umowa leasingu według przepisów kodeksu cywilnego.....	700
4.2.7.4. Leasing w prawie podatkowym.....	707
4.2.8. Umowa komisu (Jerzy Modrzejewski).....	708
4.2.9. Umowa o roboty budowlane (Józef Okolski, Dominika Wajda).....	711
4.2.10. Umowa przewozu i spedycji (Józef Okolski, Dominika Wajda).....	718
4.2.10.1. Umowa przewozu.....	718
4.2.10.2. Umowa spedycji.....	720
4.2.11. Umowa deweloperska (Józef Okolski, Dominika Wajda).....	721
4.2.12. Umowa ubezpieczenia (Wiesław Opalski).....	724
4.2.12.1. Ubezpieczenia i ich rodzaje.....	724
4.2.12.2. Treść umowy ubezpieczenia.....	725
4.2.12.3. Strony i inni uczestnicy umowy ubezpieczenia.....	726
4.2.12.4. Zawarcie umowy.....	727
4.2.12.5. Treść umowy ubezpieczenia.....	728
4.2.12.6. Wygaśnięcie stosunku ubezpieczenia.....	730
4.2.12.7. Inne rodzaje ubezpieczeń.....	730

Część siódma

Zabezpieczanie wierzytelności (Marta Litwińska-Werner).....	731
1. Gwarancja bankowa.....	731
2. Przewłaszczenie na zabezpieczenie.....	735
3. Zastaw rejestrowy.....	741

Część ósma

Sądownictwo polubowne (Józef Okolski, Dominika Wajda).....	747
1. Zagadnienia wstępne.....	747
2. Umowa o arbitraż.....	749
2.1. Zapis na sąd polubowny.....	749
2.2. Rodzaje umów o arbitraż.....	751
2.3. Charakter prawny umowy o arbitraż.....	752
2.4. Wygaśnięcie zapisu na sąd polubowny.....	752
3. Postępowanie arbitrażowe.....	753
3.1. Arbitrzy, skład sądu, wyłączenie arbitra.....	753
3.2. Siedziba i właściwość arbitrażu.....	754
3.3. Wszczęcie postępowania.....	754
3.4. Wyrokowanie.....	755

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- k.c. – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.)
- k.h. – nieobowiązujące rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1934 r. – Kodeks handlowy (Dz. U. Nr 57, poz. 502 z późn. zm.)
- k.k. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.)
- k.m. – ustawa z dnia 18 września 2001 r. – Kodeks morski (Dz. U. Nr 138, poz. 1545 z późn. zm.)
- k.p. – ustawa z 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn. Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 z późn. zm.)
- k.p.a. – ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 z późn. zm.)
- k.p.c. – ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.)
- k.r.o. – ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59 z późn. zm.)
- k.s.h. – ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz. U. Nr 94, poz. 1037 z późn. zm.)
- k.z. – nieobowiązujące rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. – Kodeks zobowiązań (Dz. U. Nr 82, poz. 598 z późn. zm.)
- o.p. – ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (tekst jedn. Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 z późn. zm.)
- o.r. – ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jedn. Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694 z późn. zm.)
- p.d.g. – ustawa z dnia 19 listopada 1999 r. – Prawo działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 101, poz. 1178 z późn. zm.)
- p.o.ś. – ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tekst jedn. Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150)
- p.u.n. – ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. Nr 60, poz. 535 z późn. zm.)

- p.w.p. – ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (tekst jedn. Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117 z późn. zm.)
- p.z.p. – ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publiczne (tekst jedn. Dz. U. z 2007 r. Nr 223, poz. 1655)
- pr. bank. – ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (tekst jedn. Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 z późn. zm.)
- pr. czek. – ustawa z dnia 28 kwietnia 1936 r. – Prawo czekowe (Dz. U. Nr 37, poz. 283 z późn. zm.)
- pr. pras. – ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz. U. Nr 5, poz. 24 z późn. zm.)
- pr. spółdz. – ustawa z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (tekst jedn. Dz. U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 z późn. zm.)
- pr. tel. – ustawa z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. Nr 171, poz. 1800 z późn. zm.)
- pr. weksl. – ustawa z dnia 28 kwietnia 1936 r. – Prawo wekslowe (Dz. U. Nr 37, poz. 282 z późn. zm.)
- rozp. 1/2003 – rozporządzenie Rady (WE) 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 81 i 82 Traktatu. Tekst mający znaczenie dla EOG (Dz. Urz. WE L 1 z dnia 4 stycznia 2003 r., s. 1–25; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne 2004, rozdz. 8, t. 2, s. 205–229)
- rozp. 139/2004 – rozporządzenie Rady (WE) 139/2004 z dnia 20 stycznia 2004 r. w sprawie kontroli koncentracji przedsiębiorstw (rozporządzenie WE w sprawie kontroli łączenia przedsiębiorstw). Tekst mający znaczenie dla EOG (Dz. Urz. UE L 24 z dnia 29 stycznia 2004 r., s. 1–22; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne 2004, rozdz. 8, t. 3, s. 40)
- rozp. KRRiT – rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 3 czerwca 2004 r. w sprawie sposobu prowadzenia działalności reklamowej i telesprzedaży w programach radiowych i telewizyjnych (Dz. Urz. Nr 148, poz. 1565 z późn. zm.)
- rozp. o EZiG – rozporządzenie Rady (EWG) 2137/85 z dnia 25 lipca 1985 r. w sprawie europejskiego ugrupowania interesów gospodarczych (EUIG) (Dz. Urz. WE L 199 z dnia 31 lipca 1985 r., s. 1–9; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne 2004, rozdz. 17, t. 1, s. 83)
- rozp. o SCE – rozporządzenie Rady (WE) 1435/2003 z dnia 22 lipca 2003 r. w sprawie statutu spółdzielni europejskiej (SCE) (Dz. Urz. UE L 207 z dnia 8 sierpnia 2003 r., s. 1–24; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne 2004, rozdz. 17, t. 1, s. 280–303)
- rozp. o SE – rozporządzenie Rady (WE) 2157/2001 z dnia 8 października 2001 r. w sprawie statutu spółki europejskiej (SE) (Dz. Urz. WE. L z dnia 10 listopada 2001 r., s. 1–21; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne 2004, rozdz. 6, t. 4, s. 251 – 271)
- TWE – Traktat z dnia 25 marca 1957 r. ustanawiający Wspólnotę Europejską (Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/2 z późn. zm.)

- u.d.s. – ustawa z dnia 16 listopada 2000 r. o domach składowych oraz zmianie Kodeksu cywilnego, Kodeksu postępowania cywilnego i innych ustaw (Dz. U. Nr 114, poz. 1191 z późn. zm.)
- u.d.u. – ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. Nr 124, poz. 1151 z późn. zm.)
- u.f. – ustawa z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (tekst jedn. Dz. U. z 1991 r. Nr 46, poz. 203 z późn. zm.)
- u.k.r.s. – ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (tekst jedn. Dz. U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186 z późn. zm.)
- u.k.w.h. – ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (tekst jedn. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 z późn. zm.)
- u.o. – ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o obligacjach (tekst jedn. Dz. U. z 2001 r. Nr 120, poz. 1300 z późn. zm.)
- u.o.i.f. – ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. Nr 183, poz. 1538 z późn. zm.)
- u.o.k. – ustawa z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (Dz. U. Nr 22, poz. 271 z późn. zm.)
- u.o.k.k. – ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm.)
- u.o.p. – ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (Dz. U. Nr 184, poz. 1539 z późn. zm.)
- u.p.p. – ustawa z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (tekst jedn. Dz. U. z 2002 r. Nr 112, poz. 981 z późn. zm.)
- u.r.t. – ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (tekst jedn. Dz. U. z 2004 r. Nr 253, poz. 2531 z późn. zm.)
- u.s.d.g. – ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn. Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095 z późn. zm.)
- u.s.w.s.k. – ustawa z dnia 27 lipca 2002 r. o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. Nr 141, poz. 1176 z późn. zm.)
- u.ś.u.d.e. – ustawa z dnia 5 lipca 2002 r. o ochronie niektórych usług świadczonych drogą elektroniczną opartych lub polegających na dostępie warunkowym (Dz. U. Nr 126, poz. 1068 z późn. zm.)
- u.z.n.k. – ustawa z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tekst jedn. Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 z późn. zm.)
- u.z.r.r.z. – ustawa z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (Dz. U. Nr 149, poz. 703 z późn. zm.)
- ustawa o EZIG i SE – ustawa z dnia 4 marca 2005 r. o europejskim zgrupowaniu interesów gospodarczych i spółce europejskiej (Dz. U. Nr 62, poz. 551 z późn. zm.)

Orzecznictwo, czasopisma i publikatory

Apel.-W-wa	– Apelacja. Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Warszawie
Biul. SN	– Biuletyn Informacyjny Sądu Najwyższego
EPS	– Europejski Przegląd Sądowy
Gd. St. Praw.	– Gdańskie Studia Prawnicze
KPP	– Kwartalnik Prawa Prywatnego
M. Praw.	– Monitor Prawniczy
M.P.	– Monitor Polski
NP	– Nowe Prawo
OG	– Orzecznictwo Gospodarcze
OSNC	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
OSNP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
OSP	– Orzecznictwo Sądów Polskich
OSPika	– Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
OTK	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
PiP	– Państwo i Prawo
PiZS	– Praca i Zabezpieczenia Społeczne
PPH	– Przegląd Prawa Handlowego
Pr. Bank	– Prawo Bankowe
Pr. Gosp.	– Prawo Gospodarcze
Pr. Spółek	– Prawo Spółek
Pr. UE	– Prawo Unii Europejskiej
Prz. Pod.	– Przegląd Podatkowy
PS	– Przegląd Sądowy
PUG	– Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
RPEiS	– Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
St. Praw.	– Studia Prawnicze
TPP	– Transformacje Prawa Prywatnego
Zb. orz.	– Zbiór orzeczeń
ZNUJ	– Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego

Inne

ETS	– Europejski Trybunał Sprawiedliwości
EZIG	– europejskie zgrupowanie interesów gospodarczych
GPW	– Giełda Papierów Wartościowych
KNF	– Komisja Nadzory Finansowego
KRS	– Krajowy Rejestr Sądowy
OECD	– Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju
SA	– Sąd Apelacyjny
SCE	– spółdzielnia europejska
SE	– spółka europejska
SN	– Sąd Najwyższy
TK	– Trybunał Konstytucyjny

WSTĘP

Niniejszy podręcznik ukazuje się w wiele lat po jego pierwszym wydaniu, które obejmowało materię nieaktualnego już w większości stanu prawnego opartego przede wszystkim o regulację kodeksu handlowego i wielu innych, czasami wielokrotnie zmienianych przepisów stanowiących podstawę prawną szeroko rozumianego prawa gospodarczego. Ten sam w większości zespół autorów, uwzględniając potrzeby stosujących prawo handlowe w praktyce i środowiska akademickiego: studentów wydziałów prawa, a także studiów administracyjnych, ekonomicznych i zarządzania, podjął się opracowania aktualnej jego wersji.

W podręczniku zaprezentowana została podstawowa problematyka prawa handlowego. Tok wyводу, po omówieniu zagadnień wstępnych, koncentruje się przede wszystkim na charakterystyce przedsiębiorców, poczynając od pojęcia przedsiębiorcy i przedsiębiorstwa, przez ich system rejestracyjny i ewidencyjny, prawo firmowe, prokurę, aż po szczegółową analizę przepisów dotyczących poszczególnych rodzajów przedsiębiorców, w tym przede wszystkim spółek. W podręczniku uwzględniono również postępowanie upadłościowe i naprawcze, scharakteryzowano spółkę europejską, europejskie zgrupowanie interesów gospodarczych oraz spółdzielnię europejską.

Obok problematyki przedsiębiorców szeroko omówiono w podręczniku prawo umów gospodarczych (czynności handlowe), a także istotne regulacje dla prawa gospodarczego wynikające z przepisów stanowiących podstawy ochrony prawnej konkurencji, prawa papierów wartościowych i rynku kapitałowego. Przedstawiono również rodzaje prawnych zabezpieczeń wierzytelności oraz kwestie proceduralne związane z rozstrzyganiem sporów w ramach sądownictwa polubownego.

Podczas opracowania poszczególnych części podręcznika położono nacisk na syntetyczne przedstawienie najważniejszych pojęć i instytucji, z uwzględnieniem reprezentatywnych poglądów doktryny i orzecznictwa. Nie unikano jednak prezentacji problemów spornych, ze wskazaniem poglądów dominujących.

Postulat przejrzystości tekstu wymusił rezygnację z posługiwania się w większym zakresie przypisami rozszerzającymi. Na początku każdego rozdziału wskazano natomiast podstawową literaturę przedmiotu.

Podręcznik ten został przygotowany przez zespół autorów, którego większość stanowią pracownicy naukowcy Katedry Prawa Handlowego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. W gronie autorów jest także prof. dr hab. Marek Safjan, któremu szczególnie dziękuję za współpracę. Wyrazy podziękowania

kieruję także pod adresem dr Małgorzaty Modrzejewskiej, której zaangażowanie i zapał istotnie przyczyniły się do wydania podręcznika w nowej edycji.

Wyrażam nadzieję, że podręcznik ten ułatwi zainteresowanym opanowanie trudnej materii prawa handlowego.

Józef Okolski

ZAGADNIENIA OGÓLNE

(Józef Okolski, Dominika Wajda)

1. Pojęcie i specyfika prawa handlowego

Literatura:

W. Czachórski, A. Brzozowski, M. Safjan, E. Skowrońska-Bocian, *Zobowiązania. Zarys wykładu*, Warszawa 2002; M. Dausies, *Jednolite prawo cywilne w Europie?*, PPH 2003, nr 6; J. Frąckowiak, A. Kidyba, K. Kruczalak, W. Pyziół, I. Weiss, *Kodeks handlowy. Komentarz*, Warszawa 1998; J. Jacyszyn, *Przedsiębiorca a wolny zawód*, Rejent 2003, nr 10; W. Katner, *Kupiec, podmiot gospodarczy, przedsiębiorca – ewolucja pojęciowa*, Gdańskie Studia Prawnicze 1999, t. V; A. Kidyba, *Prawo handlowe*, Warszawa 2004; *Kodeks spółek handlowych po pięciu latach*, Wrocław 2006; K. Kruczalak, *Prawo handlowe. Zarys wykładu*, Warszawa 1996; *Międzynarodowe prawo handlowe*, pod red. M. Pazdana, Warszawa 2002; J. Namitkiewicz, *Próba charakterystyki i określenia prawa handlowego*, PPH 1992, nr 1; J. Napierała, *Europejskie prawo spółek*, Warszawa 2006; J. Okolski, *Koncepcja prawa handlowego w świetle zmian w prawie cywilnym*, PPH 1997, nr 10; J. Okolski, W. Opalski, *Znaczenie prawa handlowego w świetle koncepcji jedności prawa cywilnego*, PPH 1992, nr 1; K. Oplustil, P. Wiórek, *Aktualne tendencje w europejskim prawie spółek – nowe akty prawa wspólnotowego*, PPH 2004, nr 4; K. Oplustil, P. Wiórek, *Aktualne tendencje w europejskim prawie spółek – orzecznictwo ETS i planowane działania prawodawcze*, PPH 2004, nr 5; K. Oplustil, *Europejska Spółka Akcyjna. Teksty aktów prawnych z omówieniem*, Warszawa 2002; K. Oplustil, M. Spyra, *Transgraniczne przekształcenia spółek kapitałowych w świetle wyroku ETS oraz dyrektywy 2005/56/WE*, EPS 2006, nr 3; M. Pazdan, *Kodeks spółek handlowych a kodeks cywilny*, PiP 2001, nr 2; P. Pinior, *Podział spółek kapitałowych europejskim prawie spółek i polskim kodeksie spółek handlowych*, Pr. Spółek 2000, nr 12; *Prawo umów w obrocie gospodarczym*, pod red. S. Włodyki, Kraków 1993; *Prawo wspólnot europejskich a prawo polskie. Prawo gospodarcze*, pod red. M. Safjana, Warszawa 2002; Z. Radwański, *Prawo cywilne. Część ogólna*, Warszawa 2001; J. Rajska, W. Kocot, K. Zaradkiewicz, *Prawo o kontraktach w obrocie gospodarczym*, Warszawa 2002; Y. Reinhard, *Droit Commercial*, Paryż 1987; S. Sołtysiński, *Kodeks spółek handlowych (Podstawowe założenia)*, PiP 2000, z. 11; S. Sołtysiński, A. Szajkowski, J. Szwaja, *Kodeks handlowy. Komentarz*, t. I–II, wyd. 2, Warszawa 1997; J. Sokołowski, *Monistyczny system zarządu w Europejskiej Spółce Akcyjnej – wyzwanie dla polskiego ustawodawcy*, Pr. Spółek 2003, nr 12; J. Sozański,

Prawo spółek w Unii Europejskiej – Druga Dyrektywa: harmonizacja unormowań gwarantujących ochronę interesów akcjonariuszy i osób trzecich, Pr. Spółek 2004, nr 6; J. Sozański, *Prawo spółek w UE – Szósta Dyrektywa dotycząca podziału spółek*, Pr. Spółek 2004, nr 9; R. Stefanicki, *Europejska spółka akcyjna – zarys zagadnienia*, Rejent 2005, nr 7–8; A. Szajkowski, M. Tarska, *Prawo spółek handlowych*, Warszawa 2004; A.W. Wiśniewski, *Prawo o spółkach. Podręcznik praktyczny*, t. I–III, Warszawa 1990–93.

Stosunki prawne pomiędzy podmiotami obrotu gospodarczego nie są jednolicie regulowane we współczesnych systemach prawnych różnych krajów. W wielu krajach europejskich przyjęta jest koncepcja dualistycznej regulacji stosunków majątkowych: podlegają one prawu cywilnemu i handlowemu (np. we Francji, w Belgii i Niemczech). Jednakże w krajach o tradycji *common law* nie ma podziału na prawo cywilne i handlowe; podobnie dualizm ten odrzuciły Włochy i Szwajcaria, gdzie stosunki gospodarczo-prawne – zarówno profesjonalne, jak i nieprofesjonalne – poddane są jednolitej regulacji prawa cywilnego. W Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej, mimo istnienia jednolitego kodeksu handlowego, również nie ma wyodrębnionego prawa handlowego; w odniesieniu do stosunków między różnymi podmiotami obrotu stosuje się jednolite prawo kontraktów (*law of contracts*).

W ostatnich latach daje się zauważyć tendencję zmierzającą do zmniejszenia znaczenia normatywnego rozróżnienia prawa cywilnego i handlowego na rzecz rozwoju jednolitej regulacji obrotu gospodarczego. Trudne jest znalezienie precyzyjnych kryteriów pozwalających na jasne rozróżnienie prawa cywilnego i handlowego na płaszczyźnie ustawodawczej.

Oceniając relacje pomiędzy prawem cywilnym i handlowym, należy mieć na uwadze proces historycznego kształtowania się obu tych gałęzi prawa, a przede wszystkim ich wspólne źródło, jakim jest prawo prywatne. Podział na prawo prywatne i publiczne, wyraźnie istniejący w okresie międzywojennym oraz akceptowany przez przedstawicieli doktryny¹, został odrzucony po II wojnie światowej przede wszystkim na podstawie argumentu, że w każdej gałęzi prawa, z różnym jedynie nasileniem, mamy do czynienia, jeśli nie z bezpośrednią ochroną, to co najmniej z zaangażowaniem w ochronę interesu publicznego². Biorąc jednak pod uwagę tradycyjne *differentia specifica* podziału na prawo publiczne i prywatne, oparte na czterech kryteriach:

- interesu podlegającego ochronie w świetle danej regulacji normatywnej – publiczny czy prywatny,
- stron powstającego stosunku prawnego – czy jedną z nich jest organ państwowy,
- wzajemnej relacji pomiędzy stronami – równorzędność bądź też podporządkowanie,
- sposobu ochrony – z urzędu bądź też na podstawie indywidualnego działania danego podmiotu, np. uruchomienie systemu przymusu państwowego w celu wyegzekwowania należnego świadczenia,

należy stwierdzić, iż zarówno prawo handlowe, jak i cywilne mieszczą się w pojęciu prawa prywatnego.

¹ S. Janczewski, *Prawo handlowe, wekslowe i czekowe*, reprint, Warszawa 1990, s. 9 i 16.

² A. Burda, *Polskie prawo państwowe*, Warszawa 1976, s. 16 i n.

Osiągnięte w drodze długotrwałej ewolucji wyodrębnienie prawa handlowego swój ostateczny wyraz znalazło w dwóch kodyfikacjach dziewiętnastowiecznych: *code de commerce* z 1807 r. i *Handelsgesetzbuch* z 1897 r., statuujący dwa podstawowe kryteria odrębności prawa handlowego: obiektywne i subiektywne. Należy przy tym podkreślić, iż nigdy, w żadnym ze wskazanych systemów wyodrębnienie to nie doprowadziło do negacji, co najmniej subsydiarnej zastosowalności norm cywilnoprawnych do regulacji stosunków gospodarczych. Można zaryzykować postawienie tezy, iż wskazane kryteria określały nie tyle formalną odrębność prawa handlowego, ile przede wszystkim decydowały o kolejności dokonywanej przy ocenie konkretnego stosunku prawnego subsumcji.

Charakterystyczna zarówno dla prawa cywilnego, jak i handlowego wspólna metoda regulacji spowodowała, że nigdy nie istniała rzeczywista przeciwstawność tych dziedzin. Zawsze jednak można było dostrzec swoistą autonomiczność konstrukcji prawno-handlowych. W tym sensie prawo handlowe przedstawia się jako wyodrębniona dziedzina prawa cywilnego powszechnego (prywatnego) i nie przeczy temu przyjęta w art. 1 k.c. koncepcja jedności kodeksu cywilnego.

W Polsce kodeks handlowy wprowadzony rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1934 r. (Dz. U. Nr 57, poz. 502) do chwili jego formalnego uchylecia w 1964 r. był podstawą odrębnego prawa handlowego, regulującego ogół stosunków prawnych w zakresie obrotu prawnogospodarczego.

W polskim kodeksie handlowym z 1934 r., wzorowanym na niemieckim *Handelsgesetzbuch*, przyjęto kryterium subiektywne, oparte na pojęciu „kupiec”. Nie stało to na przeszkodzie wyodrębnieniu przez ustawodawcę pojęcia „czynność handlowa”, rozumianego jako czynność dokonana przez kupca w związku z prowadzoną przez niego działalnością. Przepisy kodeksu odnosiły się więc do czynności handlowych dokonywanych przez kupców; przepisy prawa cywilnego w odniesieniu do działalności kupców mogły być stosowane tylko subsydiarnie.

Po II wojnie światowej, w okresie tzw. gospodarki planowej, prawo handlowe faktycznie przestało funkcjonować, choć formalnie istniało do końca 1964 r. Wraz z uchwaleniem kodeksu cywilnego w 1964 r. została odrzucona koncepcja dualistycznej regulacji stosunków majątkowych przez prawo cywilne i handlowe; zamiast niej przyjęto wówczas zasadę jedności prawa cywilnego, sformułowaną w art. 1 k.c.

Ustawa z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 55, poz. 321 z późn. zm.) utrzymała w mocy jedność prawa cywilnego, stanowiąc w zmienionym art. 1 k.c., że: „kodeks niniejszy reguluje stosunki cywilnoprawne między osobami fizycznymi i osobami prawnymi”. Rzecz jasna, koncepcja jedności prawa cywilnego w żadnym wypadku nie oznacza wprowadzenia zupełności kodeksu, której całkowite zrealizowanie nigdzie chyba nie jest możliwe. W konsekwencji kodeks cywilny nie obejmuje wszystkich przepisów prawa cywilnego, nie jest też jednym źródłem tego prawa. W rezultacie mamy do czynienia z wieloma pozakodeksowymi źródłami rozproszonymi w różnych aktach prawnych, co widoczne jest szczególnie w dziedzinie obrotu gospodarczego.

Artykuł VI ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Przepisy wprowadzające kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 94 z późn. zm.) – uchylił formalnie kodeks handlowy, utrzymując jednocześnie w mocy większość jego przepisów dotyczących spó-

łek jawnych, spółek z ograniczoną odpowiedzialnością i spółek akcyjnych. Ponadto w stosunku do tych spółek utrzymane zostały również w mocy przepisy o firmie, prokurze i rejestrze handlowym, a także w zakresie stosunków handlu zagranicznego przepisy art. 518–524 i 531 k.h. W ten sposób formalnie uchylono kodeks handlowy, ale faktycznie ogromna większość jego przepisów została utrzymana w mocy. Trzeba podkreślić, że wśród uchylonych przepisów kodeksu handlowego znalazły się art. 1, 2, 498, co spowodowało formalne przekreślenie prawa handlowego jako odrębnej gałęzi legislacyjnej. Utrzymane zostały jednak w mocy obszerne przepisy pozakodeksowe regulujące wyspecjalizowane dziedziny, jak prawo upadłościowe, wekslowe, czekowe i wiele innych.

Obowiązywanie wielu źródeł prawa poza kodeksem cywilnym oraz zmiany ustrojowe po 1989 r. spowodowały w polskim życiu gospodarczym wielki renesans tradycyjnych instytucji prawa handlowego, a przede wszystkim spółek kapitałowych, transakcji handlowych, upadłości i papierów wartościowych. Nastąpił zdecydowany powrót do formalnie uchylonego prawa handlowego, zarówno wśród praktyków, jak i teoretyków. Rozwój wspomnianych już instytucji prawa handlowego, takich jak: spółki, upadłość, umowy handlowe, papiery wartościowe, kredyty, a także powrót do sprawdzonych koncepcji i zasad, jak zasady uczciwości kupieckiej czy dobre obyczaje handlowe, w pełni usprawiedliwiają konieczność odrębnej analizy tych instytucji i pojęć na płaszczyźnie doktrynalnej i dydaktycznej, niezależnie od rozstrzygnięć legislacyjnych, o których wyżej była już mowa.

W założeniach ustawowych kodeks cywilny miał znieść autonomię prawa handlowego, jako formalnie wyodrębnionej gałęzi prawa, poprzez objęcie zasięgiem regulacji tego kodeksu także stosunków gospodarczych. Należy podkreślić, że dokonana w 1990 r. nowelizacja kodeksu cywilnego i zmiana brzmienia art. 1 k.c. nie wyklucza możliwości regulacji stosunków z zakresu obrotu profesjonalnego przez przepisy szczególne.

Prace nad przekształceniem i unowocześnieniem prawa spółek handlowych rozpoczęły się w 1989 r. Opracowaniem projektu prawa spółek handlowych zajęła się utworzona w 1996 r. Komisja Kodyfikacyjna Prawa Cywilnego. Największe różnice poglądów powodowała kwestia ostatecznej formy nowego prawa spółek – od koncepcji nowego prawa spółek w formie odrębnej ustawy do poglądu, że głównym trzonem tej regulacji powinien być dotychczasowy kodeks, który należy poddać dalszym koniecznym nowelizacjom. Ostatecznie zdecydowano się na uchwalenie nowego aktu prawnego i dnia 1 stycznia 2001 r. weszła w życie ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz. U. Nr 94, poz. 1037 z późn. zm.). Zastąpiła ona zawarte w kodeksie handlowym regulacje odnoszące się do spółek handlowych. Pozostawione przez kodeks spółek handlowych w mocy przepisy kodeksu handlowego o firmie i prokurze zostały zaś uchylone wraz z wejściem w życie ustawy z dnia 14 lutego 2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 49, poz. 408).